

ben usual des d'abans del S. XIII, fou posat en especial relació amb *plegar* (amb el significat del qual coincidia més que amb el de *doble* i *doblar*), i sentit com una espècie de derivat de *plegar* (i *doblec* de *plec*), recordant el poble els duplicats fonètics com *demanar/domanar, domentre/dementre/mentre, domestge/metxot/Demetge, probosde/preborde*, etc.; d'ací la creació dels pseudo-primitius i pseudo-derivats *blegar* i *roblegar*; aquell ja era usual per a 'doblegarse, cedir' en el S. XIII: «... del jusesí serà la cruseltat del jutge, cor no s'lixarà negun --- cor lo jutge és tals que no pot ésser enganat per paraules ni-s *blega* per dons --- és esperat lo dia del jusesí ---», *VidesR*, 4v1 (traduint *flectetur*, p. 10); *AlcM* no l'assenyala fins al S. xv (Fc. Oliver), però avui és un mot usat a tota la zona Rosselló (Grandó)-Empordà-Vic-Berga (cf. *LleuresC*, 351).

Allà mateix es creà un *reblegar* (*reblec*, diccionari Vogel), i amb major coincidència amb el primitiu, *roblegar* 'encongir', propi avui del Rosselló i Empordà, al qual contribuï també la coexistència de *bregar/rebregar* i parelles semblants, mot rossellonès que ja intrigava Alart (i aquest l'aparia amb el *doblegar* del dicc. Busa en el seu *InuLC*), però que no és menys usual a tot l'Alt Empordà (ja l'hi recordo de c. 1913 i 1939): «Cèsar i Napoleó --- tenien un cos disposat per a l'hermosura, mes no foren hermosos; els músculs de la seva cara s'encongiren, *roblegats* pel foc intern que abranlava la seva ànima», Coromines (*La Vida Austera*, p. 190.8). *Blegadissa; blegadís*.

CPT.: *Doble-anís* o *doblanís* mall.: «un tasset de *doblanís* ab un ou cru ben remenat, i hu donen a l'ovella ab un embut» (Manacor, *BDLC* VII, 161) *Doble-sola*. De *dos*: *dositercer; dosmesó; dospeus*.

Dotze [origens, Llull, etc.], del ll. *DUODĒCIM* id., format amb *DECEM* 'deu'; *dotzè* [Llull; en ús proclíctic es deia, p. ex. *dotzèn llibre*, i així abreujadament *Dotzèn del Crestià*, una de les obres màximes d'Eiximenis]; substantivat, *dotzena* 'grup de dotze' [segle XIII]: «cordovà blanc, la *dotzena*: un diner, --- la *dotzena* de moltons adobats, un diner ---», 1271, *Tarifa de Bna.* de 1271 (*EntreDL* I, 160.92, 93, 28, etc.); una dotzena de dotzenes, o sigui 144, es digué primer *una dotzena grossa*: «*dotzena* de galotxes, dóna de corredura, una mealla; *dotzena grossa*, dos diners», *Costi Tort.* (ed. Ol., p. 392), ço que més tard ha quedat abreujat tàcitament en *una grossa*. *Dotzenal. Dotzenet*

Adotzenar [Labèrnia 1839], *adotzenat*. Formes sàvies: *duodècim, duodecimal*. *Duodè*, pres del ll. *duodeni* 'de dotze en dotze' (per tal com té dotze dits de llarg); *duodenitis*. Hellenismes: *dodecàedre, dodecàgon, dodecasíllab*, formats amb el gr. *δωδέκα* 'dotze', de formació paral·lela a la del ll. *duodecim*.

Dos-cents [Muntaner], de primer es digué *doents*, descendent fonètic del ll. *DUCENTI, DUCENTOS*, que és com es troba generalment a l'Edat Mitjana, d'acord amb l'evolució fonètica que observem en el cast. ant. *dozientos, trezientos* (MzPi., *Cid.*, p. 240, DCEC). port. *duzentos*, port. ant. *trezentos*: «hi ha, entre

mulcs e rocins, ben *dohents*», Desclot (Buch., 98); *LlegRimSev.*, 1206, 1223; «Nós havem demanat a'N Berenguer Martí que us faç' acorriment de *doents* florins», a. 1398 (Roca, *Medicina Cat.*, 161); id. quatre vegades en dos docs. d'Anfós el Magn. de 1416 (*EstUnCat.* XI, 112); després es reféu en *dos-cents*, forma que ja no deu ser recent, car altrament esperaríem que a Mall. es pronunciés *dotséns*, on tanmateix tothom diu *doséns* (*BDLC* III, 130; VI, 230).

Duümvirs, ll. *duumviri*, cpt. amb *vir* 'home, baró'; *duümviral, duümvirat*.

Diedre, cpt. de *di-*, forma prefixada del numeral grec *duo* 'dos', i *ἑρδᾶ* 'seti, base'.

† Cita errada en *AlcM*: diu «Plató fenyé triplicitat en l'ànima --- les *dues* parts, ço és ira, en los pits, e cupiditat dejús les entràmenes», Casac., 27.4, Riq., 180.16. — 2 *Doble, dobla*, era, almenys a l'Edat Mitjana, adjectiu de dues terminacions, com els altres representants romànics: it. *doppio, -pia*, fprov. *doublo/droblo*, oc. ant. *doble, -bla*, i fins ho fou parcialment en castellà antic (on es troba *doblo* al costat de *doble*). Com demostro en el DCEC aquest no ve en absolut de DUPLEX sinó de DUPLOS, -A, amb aplicació d'una norma fonètica particular (*golpe, cobre, molde, rolde, don, boj*, etc.). És fantàstica i completament infundada la base *DUPLÉ que imagina *AlcM*. Simple sí que fou sempre d'una terminació, com a representant mig-savi de SIMPLEX, i el model d'aquest ha estat decisiu en la preferència moderna del femení *doble*. Però al costat d'aquest resta encara un femení *dobla*. —

3 Segons el preàmbul de les ordenances d'aquesta data, dels corredors barcelonins (cf. *EntreDL* I), fº 232r.2.36. — 4 Tan primordial aquest a la pagesia de Mallorca: d'on el col·lectiu *dobladevintada* (AM-Alcover, *AlcM*).

LLISTA CORRELATIVA DE DERIVATS I COMPOSTOS: *dosa, dosari, dosat, doseta, doble, tres-doble, deu-dobles, cent-dobles, doblaria, doblenc, dobleria, dobletat, doblejar, doblista, doblut, dobla* f. 1, *dobló, dobleses, dobler, doblera, doblerada, doblerer, dobleret, doblero, doblar, doblat, dobla* f. 2 i 3, *doblada, dobladilla, doblador, dobladura, doblament, doble m., doblè, doblet, desdoblar, desdoblament, redoblar, redoblant, redoblada, redobladura, redoblament, redoble, redoblet, doblegar, doblec, doblegable, doblegada, doblegadis, doblegador, doblegadura, doblegament, doblegat, doblegó, desdoblegar, blegar, roblegar, reblegar, reblec, blegadissa, blegadis, doble-anís, doblanís, doble-sola, dositercer, dosmesó, dospeus, dotze, dotzè, dotzena, dotzenal, dotzenet, adotzenar, adotzenat, duodècim, duodecimal, duodè, duodenitis, dodecàedre, dodecàgon, dodecasíllab, dos-cents, duümvirs, duümviral, duümvirat, diedre.*

Dosa, V. dos Dosar, dosatge, V. dosi (DAR)
Dos-cents, V. dos Dosi, dosificació, dosificar, dosimetria, dosimètric, V. dosi (DAR) *Dospeus, V. dos*
Dosser, dosseret, V. dors Dot 'cabal de la núvia'